

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף סיעוד

פרטי החוזר:

תאריך: 2.2.21

מספר 1537

נושא : קריטריונים לקבלת החלטה על גמלה בכסף באין שירותים זמינים

שם החוזר: גמלה בכסף באין שירותים זמינים

תאריך תחולה: 5.2.2021

תכני החוזר:

- 1..... מטרת החוזר
- 2 פתח דבר
- 2 - 3 החוק והפרשנות לחוק
- 3 - 4..... עקרונות מנחים להחלטה על גמלה בכסף באין שירות זמין
- 4 - 10..... ניתוח הסיבות והנחיות לקבלת החלטה.

מטרת החוזר

מטרת חוזר זה להוות כלי עבודה למחלקת סיעוד אשר יסייע בקבלת ההחלטה על גמלת סיעוד בכסף באין שירותים זמינים.

פתח דבר

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף סיעוד

הצורך להגדיר מחדש מהם המצבים בהם ניתן לקבוע זכאות לגמלת סיעוד בכסף באין שירותים זמינים עלה לאחר שאושר בכנסת חוק המבטל את הדרישה של מגורי הזקן עם בן משפחה המטפל בו כתנאי לקבלת הגמלה בכסף. בנוסף, הסוגיה של מתן שירותים בכסף במצב של חוסר זמינות בשירותים לאור המדיניות הקיימת, הדוגלת במתן גמלת שירותים מעסיקה את עובדי מחלקות הסיעוד בשוטף.

לצורך כך מינה המנכ"ל, מר מאיר שפיגלר, ועדה בראשותו של מר מוטי וינטר, שהיה סמנכ"ל בכיר ומנהל האגף לשירותים אישיים וחברתיים במשרד הרווחה שדנה בנושא בהרחבה והגישה המלצות לקביעת קריטריונים לאישור גמלה בכסף באין שירותים זמינים.

בדיקת הנושא זה במסגרת הוועדה, הדגישה את מחויבות המוסד לביטוח לאומי להתאמת שירותים לזקן במצבים חריגים בהם קיים קושי במתן שירותי סיעוד באמצעות שירותים, תוך בחינת הצרכים והאפיונים הייחודיים של הזכאים לגמלת סיעוד כדי לאפשר להם לקבל את השירות המתאים ביותר למצבם. הדיונים המקצועיים שהתקיימו במסגרת הוועדה הובילו להמלצות על עקרונות מנחים והגדרת מצבים בהם תאושר גמלה בכסף באין שירותים זמינים, אשר יוצגו בחוזר זה.

החוק והפרשנות לחוק

סעיף 225 (ג) קובע: "גמלת הסיעוד תשולם לזכאי רק אם המוסד קבע שאין שירותי סיעוד זמינים שניתן לספק לו או שלא סופקו לו שירותי סיעוד החל במועד שבו נוצרה זכאות לגמלת סיעוד לפי סעיף 229; הגמלה תשולם בעד התקופה שבה טרם סופקו לו שירותי סיעוד, החל במועד האמור ואילך; היו שירותי סיעוד זמינים אך הזכאי סירב לקבלם ללא סיבה סבירה, יראו כאילו שירותי הסיעוד סופקו לו".

בעבר הפירוש שניתן לסעיף זה היה:

1. תשלום גמלה בכסף ניתן כאשר נותני השירותים לא הצליחו לאתר ו/או להתאים מטפלת לטיפול בזכאי.

2. עד לתיקון החקיקה מספר 209 תשלום גמלה בכסף הותנה בכך שהזקן גר עם בן משפחה המטפל בו.

במהלך השנים הרחיב המוסד לביטוח לאומי את האמור בסעיף 1 לעיל, וקבע שניתן יהיה לשלם את הגמלה בכסף באין שירותים זמינים, במצבים נוספים כדוגמת המצבים הבאים:

- הזכאי סובל ממצב נפשי שאינו מאפשר קבלת שירותים

- הזכאי סובל ממחלה מדבקת ולא נמצא מטפל שמוכן לספק את השירות בתנאים אלה.

- נוכחות של בן משפחה אלים בבית הזכאי או עם דרישות חריגות מהמטפלת.

ב 7.1.2019 תוקן חוק הביטוח הלאומי (תיקון 209) שנכנס לתוקף ב 5.2019, במסגרתו תוקן סעיף 22 לחוק. משמעות התיקון:

1. ביטול התנאי של מגורים עם בן משפחה המטפל בו. (יש לציין שחלק קטן מהזכאים עמד בתנאי של מגורים עם בן משפחה מטפל).

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף סיעוד

2. הגמלה תשולם בעד התקופה שבה טרם סופקו לו שירותי סיעוד, ממועד הזכאות עד קביעת תכנית הטיפול הראשונה, קרי שליחת הזמנות עבודה לנותני השירותים.

עקרונות מנחים להחלטה על גמלה בכסף באין שירותים זמינים

1. גמלת הסיעוד באופייה הינה גמלת שירותים.
2. יש להימנע ממצב בו הקביעה "אין שירותים זמינים" תאפשר לשנות את אופי הגמלה.
3. אין להשתמש באישור של "אין שירותים זמינים" בניגוד להנחיות בחוזר זה על מנת לתת פיצוי לזכאי על תקופות בהן לא סופקו שירותים מסיבות שונות לרבות טעויות של עובדים. דרישות לפיצוי על תקופות עבר יועברו לטיפול על פי נוהל ייעודי בנדון, שנמצא בהכנה.
4. אין להשתמש באישור של "אין שירותים זמינים" ככלי למתן זכאות במצבים בהם לא ניתן על פי חוק הסיעוד או כול דין אחר לספק שירותים לפי דרישות הזכאי.
5. ישנם מצבים מיוחדים בהם נכון לאשר גמלה בכסף לאחר בחינה מקיפה של הנתונים, הכרות עם הזכאי – מצבו האישי / המשפחתי / הרפואי / הסוציאלי והאפשרויות העומדות בפניו לניהול השירות באופן המיטיב עמו.
6. האתגר המרכזי הוא להכריע בין הצורך להיצמד לחוק ולמהות הגמלה לבין הצורך לדון במקרים באופן פרטני מתוך דגש על טובתו האישית וצרכיו של הזכאי.
7. מצב של היעדר שירותים זמינים יקבע על ידי העובד הסוציאלי בביטוח הלאומי. מסמך זה יהווה כלי עבודה עבור העובד הסוציאלי, אשר יסייע לו בקבלת ההחלטה. במקרים מורכבים מומלץ להתייעץ עם עובדים סוציאליים נוספים במחלקה, מנהל המחלקה ו/או תחום עובדים סוציאליים באגף הסיעוד.
8. קריטריונים מסייעים לקבלת החלטה :
 - כאשר האחריות למצב תלויה בזקן ובמשפחתו, לא מדובר באין שירות זמין;
 - כאשר האחריות למצב תלויה בגורם אחר - יש לבחון אילו תנאים נוספים נדרשים לצורך קבלת ההחלטה (לדוגמא אסמכתאות ואישורים רפואיים / סוציאליים / תיעוד ביקור בית וכדומה).
9. כחלק מתהליך הקביעה "אין שירותים זמינים" – תתקבל החלטה האם מדובר בהחלטה קבועה או זמנית. גם החלטה קבועה הינה הפיכה בהתאם לרצון הזכאי או לשינוי במצבו (אין הכוונה למצב התפקוד) של הזכאי או למידע חדש שיגיע למוסד. אסמכתא רפואית אינה מספקת כדי לקבל החלטה קבועה.
10. ההחלטה על גמלה בכסף באין שירות זמין דורשת ברוב המצבים ביקור בית של עובד סוציאלי.
11. ההחלטה תתקבל ככל שניתן על סמך מסמכים ואסמכתאות מגורמים מקצועיים (רופא משפחה, רופא מומחה בפסיכיאטריה, רופא מומחה בגריאטריה, עובד סוציאלי ברשות המקומית, פקיד סעד וכדומה בהתאם לנסיבות העניין).
12. ניתן לאשר גמלה חלקית בכסף בהיעדר שירותים זמינים למשל כאשר יש מטפלת מתאימה לחלק מן השעות.
13. העובד הסוציאלי יתעד את הנימוקים בגינם קיבל החלטה על גמלה בכסף באין שירותים זמינים.
14. מצבים שאינם מקבלים מענה באמצעות מסמך זה יועברו להתייעצות עם אגף הסיעוד.
15. על העו"ס לקיים בקרה אצל הזכאים המקבלים גמלה בכסף באין שירותים זמינים שכוללת ביקור בית לפחות אחת לשנה וכן לתקף במידת הצורך את האסמכתאות.
16. במצבים בהם לא אושרה הבקשה ולא ניתנת מלוא הזכאות יש ליצור קשר עם הזכאי לפחות אחת לשנה על מנת לבחון אפשרות להכנסת שירותים בהתאם לנסיבות המשתנות.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף סיעוד

17. לעתים קרובות תהיה תקופת חוסר רציפות במימוש הזכאות מתום קבלת השירותים עד לסיום הבירור ואישור הגמלה בכסף ב"אין שירותים זמינים". במצבים אלה ניתן להחיל את הגמלה בכסף באין שירותים זמינים ממועד הפסקת השירותים ואילך אך לא יותר משלושה חודשי רטרו וזאת לאחר שוידאתם שלא ניתן שירות מנות"ש ושיצאה פוליסה לנותן השירותים המבטלת את הפוליסה הקודמת, ובה צוינה העובדה שהשירותים לא סופקו.

ניתוח הסיבות והנחיות לקבלת החליטה

האם נדרש ביקור בית ע"י עו"ס בטל"א ?	הערות	תנאים נוספים נדרשים	ם מתאים גדרה – אין רות זמין ?
אישור זמני / קבוע / לשיקול העו"ס	קבע, כל עוד לא קיים שינוי בהזמנת השירות	כן	במידה נק"מ התנאים ספיים
	במידה ולא יאפשר השלמת שעות על ידי מטפל/ת נוספת יקבע סירוב חלקי.		
יש לוודא מידי שנה שהזכאי עדין מסופל	למטפלת משאב נדיר כדוגמת שליטה בשפת הסימנים	אסמכתא מאושרת ע"י גורם מקצועי או ביקור בית של עו"ס המחלקה.	במידה נק"מ התנאים ספיים

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף סיעוד

האם נדרש ביקור בית ע"י עו"ס בטל"א ?	הערות	תנאים נוספים נדרשים	סממנים נדרה – אין זות זמין ?
אי שור זמני / קבוע / לשיקול העו"ס	יש מצבים בהם מתחייב מינוי מקבל גמלה. דורש מעקב צמוד של עו"ס ביטח לאומי.	חוות דעת של פקיד סעד	מקרה לגפו
זמני	כן, ככל שמתאפשר ובהתאם למהל בטיחות עו"ס	מחייב דיווח לעו"ס ברשות המקומית, ניסיון להכנסת מספר חברות סיעוד, ניסיון לבצע ניקיון יסודי חד פעמי.	מקרה לגפו

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף סיעוד

נדרש ביקור בית לאישור שליש גמלה בכסף כמקובל	ניתן לאשר עד שלישי גמלה בכסף בלבד			
האם נדרש ביקור בית ע"י עו"ס בטל"א ?	הערות	תנאים נוספים נדרשים	ם מתאים גדרה – אין רות זמין ?	
אישור זמני / קבוע / לשיקול העו"ס				

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף סיעוד

זמני	לא	אבחנה רפואית וחוות דעת של רופא או משרד הבריאות שיש מגבלה	נאים מסוימים
האם נדרש ביקור בית ע"י עו"ס בטל"א ?	הערות	תנאים נוספים נדרשים	ם מתאים גדרה – אין יות זמני ?
אישור זמני / קבוע / לשיקול העו"ס	<p>החריג היחיד הוא שחפת פעילה. ההנחיות של משרד הבריאות היום הם שלאחר קבלת 2 בדיקות תקינות של כיח, האדם לא מדבק, ככול שתאשר גמלה בכסף לחולה עם שחפת פעילה - הזכאות הזו תהיה זמנית.</p> <p>ההנחיות כוללות הקפדה על שטיפת ידיים, ושימוש בכפפות בכול נגיעה בנוזלי גוף. לעתים נדיחת יש הנחיה להשתמש במסכה. על החברות לדאוג לחיסון של העובדים שלהם.</p>		
	<p>ניתן לבחון אישור שלישי גמלה בכסף</p> <p>יש לבחון האם קיים עומס טיפולי</p> <p>לאורך אישור שלישי ובחינת עומס טיפולי</p>		
	<p>כול שמחבר בתביעה חדשה, הזכאי קבל גמלה נוספית מיוח</p>		

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הגמלאות
אגף סיעוד

בברכה,

ארנה זמיר

מנהלת אגף סיעודהעתיקים :

גב' אורנה וורקוביצי – סמנכ"ל גמלאות, המוסד לביטוח לאומי

אגף שירות לקוחות

אגף יעוץ לאזרח הוותיק ומשפחתו

מנהלי סניפים

מנהלי תחום גמלאות

מנהלי סניפי משנה

מנהלות סיעוד

פ"ת סיעוד

עו"ס סיעוד

אגף סיעוד